C/2025/1804

4.4.2025.

P10_TA(2024)0045

Ģenētiski modificēta kukurūza MON 94804

Eiropas Parlamenta 2024. gada 26. novembra rezolūcija par projektu Komisijas īstenošanas lēmumam, ar ko, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003, atļauj laist tirgū produktus, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu MON 94804, sastāv vai ir ražoti no tās (D099729/02 – 2024/2841(RSP))

(C/2025/1804)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā projektu Komisijas īstenošanas lēmumam, ar kuru atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1829/2003 atļauj laist tirgū produktus, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu MON 94804, sastāv vai ir ražoti no tās (D099729/02),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003 (2003. gada 22. septembris) par ģenētiski modificētu pārtiku un barību ([1]) un jo īpaši tās 7. panta 3. punktu un 19. panta 3. punktu,

— ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 1829/2003 35. pantā minētās Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgās komitejas 2024. gada 17. septembra balsojumu, kura dēļ atzinums netika sniegts,

— ņemot vērā 11. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulā (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu ([2]),

— ņemot vērā Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) 2024. gada 13. marta atzinumu, kas publicēts 2024. gada 26. aprīlī ([3]),

— ņemot vērā Parlamenta iepriekšējās rezolūcijas, kurās tas iebilst pret atļauju izmantot ģenētiski modificētus organismus (ĢMO) ([4]),

— ņemot vērā Reglamenta 115. panta 2. un 3. punktu,

— ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas rezolūcijas priekšlikumu,

A. tā kā Beļģijā bāzētais uzņēmums "Bayer Agriculture BV" Amerikas Savienotajās Valstīs bāzētā uzņēmuma "Bayer CropScience LP" vārdā 2023. gada 14. februārī Nīderlandes kompetentajai iestādei saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 5. un 17. pantu iesniedza pieteikumu, kurā lūgts atļaut laist tirgū tādus pārtikas produktus, pārtikas sastāvdaļas un barību, kas satur ģenētiski modificēto kukurūzu MON 94804 ("ĢM kukurūza"), no tās sastāv vai ir no tās ražoti, ("pieteikums");

B. tā kā pieteikums aptvēra arī tādu produktu laišanu tirgū, kuri satur ĢM kukurūzu vai no tās sastāv un kuri paredzēti lietojumiem, kas nav pārtika un barība, izņemot audzēšanu;

C. tā kā *EFSA* 2024. gada 13. martā pieņēma labvēlīgu atzinumu, kas tika publicēts 2024. gada 26. aprīlī, secinot, ka attiecībā uz iespējamo ietekmi uz cilvēka un dzīvnieku veselību un vidi ĢM kukurūza ir tikpat droša kā tās konvencionālais analogs un testētās ģenētiski nemodificētās kukurūzas šķirnes;

([1]) OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([2]) OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([3]) *EFSA* Ekspertu grupas ģenētiski modificētu organismu jautājumos zinātniskais atzinums, kurā, ievērojot Regulu (EK) Nr. 1829/2003, novērtēta ģenētiski modificētas kukurūzas MON 94804 izmantošana pārtikā vai barībā (pieteikums GMFF-2022-10651), *EFSA Journal*, 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.
([4]) Parlaments astotajā sasaukumā pieņēma 36 rezolūcijas un devītajā sasaukumā — 38 rezolūcijas, ar ko iebilda pret atļauju izmantot ĢMO.

D. tā kā ĢM kukurūza tika ģenētiski attīstīta, lai radītu mākslīgu miRNS, kas paredzēta, lai selektīvi apslāpētu tādus divus gēnus lielākā gēnu saimē, kuri iesaistīti giberelskābes biosintēzes procesā, tādējādi samazinot auga augstumu;

Neatrisinātie jautājumi par mākslīgās miRNS ietekmi

E. tā kā mākslīgās miRNS ieviešana ne tikai iejaucas mērķa gēnos, bet aptver arī citas regulatīvās funkcijas; tā kā miRNS saskaras ar tālāku pārstādi auga iekšienē un tādējādi mijiedarbojas ar konkrētiem augu fermentiem; tā kā daudzos gadījumos tās ietekme neaprobežojas tikai ar mērķa gēnu, bet bieži vien ietver vairāku simtu citu gēnu funkciju metaboliskās kaskādes;

F. tā kā pieteikuma iesniedzējs sniedz nepietiekamus un nepilnīgus datus par mijiedarbību starp mākslīgo miRNS, produktiem, kas rodas no turpmākiem procesiem šūnās, šo molekulu noturību šūnās un to iejaukšanos citos regulatīvajos tīklos;

G. tā kā, lai secinātu, ka miRNS nerada toksiskuma risku cilvēkiem un dzīvniekiem, *EFSA* pieņem, ka mākslīgā miRNS strauji noārdās; tā kā tomēr vairākos pētījumos, tostarp pētījumā, kuru tie citē, lai pamatotu šo apgalvojumu ([5]), ir norādīts, ka miRNS, ko atbalsta īpaši mehānismi, var iegūt no gremošanas trakta;

Neatrisinātie jautājumi par samazinātā giberelīnu līmeņa ietekmi

H. tā kā saskaņā ar dalībvalstu ekspertu uzsvērto ([6]), giberelīni ir galvenie dažādu augu fizioloģisko procesu regulatori;

I. tā kā gan augu augstumu, gan dīgtspēju un ziedēšanu regulē arī giberelīni, tiem ir nozīme stresa tolerances regulēšanā un tie ir daļa no sarežģītas regulatīvās savstarpējās saiknes ar citiem augu hormoniem dažādos signālceļos, piemēram, fizioloģiskajos procesos, kas ietekmē augu sastāvu; tā kā giberelīni ir iesaistīti arī augu imūnreakcijā uz patogēniem;

J. tā kā pieteikuma iesniedzējs nav izpētījis lielāko daļu ietekmes uz šiem dažādajiem procesiem, izņemot iespējamo ietekmi uz dīgtspēju, ziedēšanu un graudu svaru;

K. tā kā ģenētiskā ekspresija un tās ietekme uz bioaktīvu giberelīnu ražošanu un metabolisko ietekmi tika pētīta tikai lauka apstākļos bez īpašiem stresa faktoriem, savukārt ir zināms, ka giberelskābe ir iesaistīta daudzās biotiskajās un abiotiskās stresa reakcijās;

Atkarības no importētas barības samazināšana

L. tā kā viena no atziņām, kas gūta no Covid-19 krīzes un joprojām notiekošā kara Ukrainā, ir vajadzība Savienībai izbeigt atkarību no atsevišķām kritiski svarīgām izejvielām; tā kā komisāra amata kandidātam Kristofam Hansenam adresētajā pilnvarojuma vēstulē Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena aicina viņu meklēt veidus, kā samazināt kritiski svarīgu preču importu ([7]);

Dalībvalstu kompetento iestāžu un ieinteresēto personu komentāri

M. tā kā dalībvalstis trīs mēnešu apspriešanās periodā *EFSA* iesniedza daudzas kritiskas piezīmes ([8]), tostarp to, ka giberelīni ir galvenie dažādu augu fizioloģisko procesu regulatori, jo īpaši saistībā ar biotiskiem un abiotiskiem stresoriem, un ka pieteikuma iesniedzēja sniegtie dati ir nepilnīgi, novērtējot giberelīnu līmeņa samazināšanas iespējamo ietekmi uz visiem šiem procesiem, un ka lauka izmēģinājumu varietāte ir nepietiekama; tā kā dalībvalstis arī

([5]) *Dávalos, A., Henriques, R., Latasa, M. J., Laparra, M., & Coca, M.* (2019). Literatūras apskats par bāzlīnijas informāciju attiecībā uz nekodēto RNS, lai atbalstītu riska novērtējumu ģenētiski modificētiem augiem uz nekodētās RNS bāzes lietošanai pārtikā un barībā. *EFSA* atbalsta publikācijas, 16.8., EN-1688. https://doi.org/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1688.

([6]) 8. pielikums *EFSA* Ekspertu grupas ģenētiski modificētu organismu jautājumos zinātniskajam atzinumam, kurā, ievērojot Regulu (EK) Nr. 1829/2003, novērtēta ģenētiski modificētas kukurūzas MON 94804 izmantošana pārtikā vai barībā (pieteikums GMFF-2022-10651), *EFSA Journal*, 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.

([7]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([8]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8714&file=efs28714-sup-0008-Annex8.pdf.

kritizēja datu trūkumu par riskiem, ko rada mākslīgā miRNS iespējamā ilglaicīgā stabilitāte augā, vai faktu, ka nozīmīgu modificētās DNS daļu iespējams iegūt no dzīvnieku vai cilvēku gremošanas trakta, kā arī to, ka sniegtie dati nepierāda, ka gēnu pārnese no auga uz baktērijām ir maz ticama;

N. tā kā Regulā (EK) Nr. 1829/2003 ir noteikts, ka ĢM pārtika vai dzīvnieku barība nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt cilvēka veselību, dzīvnieku veselību vai vidi un ka Komisijai savu lēmumu izstrādē ir jāņem vērā visi attiecīgie Savienības tiesību aktu noteikumi un citi leģitīmie faktori, kas attiecas uz izskatāmo jautājumu;

Nedemokrātiska lēmumu pieņemšana

O. tā kā Parlaments astotajā sasaukumā kopumā pieņēma 36 rezolūcijas, kurās iebilda pret tādu ĢMO laišanu tirgū, kas paredzēti izmantošanai pārtikā un dzīvnieku barībā (33 rezolūcijas), un pret ĢMO audzēšanu Savienībā (trīs rezolūcijas); tā kā devītajā sasaukumā Parlaments pieņēma 38 iebildumus pret atļauju laist tirgū ĢMO;

P. tā kā Komisija turpina piešķirt atļaujas ĢMO, neraugoties uz pašas atzītajām nepilnībām demokrātiskā lēmumu pieņemšanas procesā, dalībvalstu atbalsta trūkumu un Parlamenta iebildumiem;

Q. tā kā nav vajadzīgas izmaiņas tiesību aktos, lai Komisija varētu nepiešķirt atļaujas ĢMO, ja ar dalībvalstu kvalificētu balsu vairākumu nav sniegts pozitīvs atzinums pārsūdzības komitejā ([9]);

R. tā kā Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgā komiteja, kas minēta Regulas (EK) Nr. 1829/2003 35. pantā, 2024. gada 17. septembra balsojumā nolēma atzinumu nesniegt, kas nozīmē, ka atļaujai nav dalībvalstu kvalificēta balsu vairākuma atbalsta;

1. uzskata, ka Komisijas īstenošanas lēmuma projekts pārsniedz Regulā (EK) Nr. 1829/2003 paredzētās īstenošanas pilnvaras;

2. uzskata, ka Komisijas īstenošanas lēmuma projekts neatbilst Savienības tiesību aktiem, jo nav savienojams ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 mērķi, proti, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 178/2002 ([10]) izklāstītiem vispārējiem principiem nodrošināt pamatu tam, ka saistībā ar ĢM pārtiku un barību augstā līmenī ir garantēta cilvēka dzīvības un veselības, dzīvnieku veselības un labturības, vides un patērētāju interešu aizsardzība, vienlaikus nodrošinot efektīvu iekšējā tirgus darbību;

3. prasa Komisijai atsaukt īstenošanas lēmuma projektu un iesniegt komitejai jaunu projektu;

4. atzinīgi vērtē to, ka Komisija 2020. gada 11. septembra vēstulē deputātiem beidzot atzina, ka ĢMO atļauju piešķiršanas lēmumos ir jāņem vērā ilgtspēja ([11]); tomēr pauž dziļu vilšanos, jo kopš tā laika Komisija ir turpinājusi piešķirt atļaujas ĢMO importam Savienībā, lai gan Parlaments turpina pret to iebilst un vairākums dalībvalstu balso pret šādu atļauju piešķiršanu;

5. vēlreiz mudina Komisiju ņemt vērā Savienības saistības saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, tādiem kā Parīzes Klimata nolīgums, ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi; atkārtoti prasa īstenošanas aktu projektiem pievienot paskaidrojuma rakstu, kurā būs paskaidrots, kā katra iniciatīva atbalsta principu par kaitējuma neradīšanu ([12]);

6. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

([9]) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 6. panta 3. punktu Komisija "var pieņemt" un nevis "pieņem" īstenošanas akta projektu, ja pārsūdzības komitejā ar dalībvalstu kvalificētu balsu vairākumu nav sniegts pozitīvs atzinums.

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([11]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([12]) Eiropas Parlamenta 2020. gada 15. janvāra rezolūcija par Eiropas zaļo kursu (OV C 270, 7.7.2021., 2. lpp.), 102. punkts.